

Maria Ilieva

(Veliko Tarnovo, Stc. Cyril and Methodius University of Veliko Tarnovo, Faculty of Modern Languages, Department of Modern Bulgarian Language)

Andreana Eftimova. *Doublespeak in the Media: The Language of Political Correctness vs. the Language of Hate*. Sofia: Prosveta, 2016, 335 p. ISBN 978-954-01-3271-6

A Review of the Monograph

Abstract: Andreana Eftimova's monograph *Doublespeak in the Media: The Language of Political Correctness vs. the Language of Hate* deals with a topical and interesting issue which confronts the scientific achievements of media science and philology. What is particular and innovative about Eftimova's book is that the subject has been studied through the concepts of political correctness and the language of hate, two notions that have been discussed with respect to Bulgarian only since recently. The main scientific achievement of the study is the interpretation of these notions in the context of the Bulgarian media and the establishment of relationships between the two concepts, as well as between them and the linguistic phenomena of taboo and euphemism.

Мария Илиева

(България, Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, ФФ Катедра по съвременен български език)

Андреана Ефтимова *Двойственият език в медиите: езикът на политическата коректност vs езика на омразата*. София: Просвета, 2016, 335 с. ISBN 978-954-01-3271-6

Рецензия на монографичното изследване

Монографията на Андреана Ефтимова „Двойственият език в медиите: езикът на политическата коректност vs езика на омразата“ е посветена на актуален и интересен проблем, в който се сблъскват научните постижения на медиазнанието и филологията. В последните години медийната среда се характеризира с изключителна динамичност, отразява доста непосредствено процесите, протичащи в обществото, и то не само чисто информативно, но и в използвания език, който следва узуалните употреби, но и до известна степен ги създава и лексикализира. Затова не е странен фактът, че все по-често изследователският ракурс на лингвистите е насочен именно към медийния текст. Различното и иновативното в книгата на А. Ефтимова е, че обектът е конкретизиран

чрез сравнително новите за българския език понятия за политическа коректност и език на омразата. Осмислянето на тези понятия в българска медийна среда и установяването както на взаимоотношенията помежду им, така и на отношенията им към езиковите явления табу и евфемизъм е основният научен успех в това изследване.

Изследването прави впечатление с баланса между теоретични постановки и примери с коментари, като и в двата плана се вижда оригиналността на авторската идея. Илюстративният материал е богат, достатъчно убедителен, но не прекомерно натоваарващ с обем, а само аргументиращ. Интердисциплинарният характер на изследването е обявен още в началото и последователно поддържан в хода на анализите и разсъжденията.

Първата част е посветена на лингвистичната аксиология – много интересен и изключително слабо проучен проблем, ако става въпрос за българските лингвистични изследвания. А. Ефтимова още отгук прокарва връзките между езиковите явления и медийната среда, за която аксиосферата толерантност/ нетолерантност е от особено значение поради специфичната ситуация на обществено общуване в медиите. Авторката не попада в капана на следването на чуждите теоретични постановки, с които безусловно се е запознала задълбочено, а навсякъде отстоява личното си изследователско мнение.

Следват разсъжденията относно езиковите средства за евфемизация/ дисфемизация в медийния текст, като съществено внимание се отделя на стилистичната характеристика на думите като ортофемизми, евфемизми и дисфемизми. С убеденост и с изследователски патос авторката изяснява термините, прилага аргументи и контрааргументи, търси постоянно мястото на представяните езикови явления в медийния журналистически текст, където те имат различна функция от функцията им в другите функционални типове текст, като например служат за умишлено укриване на информация.

Авторката не само използва постигнатото от различни теоретични парадигми, но и прави своите приноси в тях. Ценен нейн принос е разглеждането на евфемизма като явление от прагматичен порядък. Важен от гледна точка на теоретичната лингвистика е и изводът, който прави, че процесите на евфемизация и дисфемизация се осъществяват по един и същ номинативен механизъм, но отразяват различни чувства, отношения и оценки на общуващите, които се менят и се влияят от комуникативния контекст. За лингвокултурологията подчертано значимо е разглеждането на евфемизма като културен лингвистичен феномен.

В следващите части на изследването се анализират проучваните явления, като се търсят техните теоретични обосновки в трудовете на Сапир и Уорф, Пърс, Лейкф и Джонсън и др. Професионален интерес предизвиква коментарът за влиянието на политически коректния език върху мисленето, където психолингвистичните наблюдения и изводи показват задълбочени интердисциплинарни познания.

Конкретният анализ на евфемистични и дисфемистични употреби в медиите от определени семантични категории – професии и институции, болести и физически нарушения, смърт, полова принадлежност и семейни и сексуални отношения, криминално поведение, етнически групи, външен вид и възраст, политически евфемизми/ дисфемизми, довежда до радикална промяна в интерпретацията на евфемизмите като принадлежащи изключително на обработеното и книжовното изразяване.

В изследването се поставят и решават важни научни въпроси: за (не)възможността за неутрален изказ в медийния език, за езика на политическата коректност като властов инструмент и манипулативна стратегия, за езика на омразата

като инструмент в публичното общуване и др. Дефинира се понятието „речева общност“; понятието език на политическата коректност се определя като „колажен социолект“; отделя се и се характеризира терминът „политически евфемизъм“; проследяват се отношенията между евфемизми, двойствен език и език на политическата коректност – все теоретични постановки по актуални проблеми, които търсят своето научно решение.

От съществено значение за лингвистичната теория е изводът, че в медийната среда част от ортофемизмите, както и евфемизмите и дисфемизмите променят своите конотации. От гледна точка на стилистиката пък е приносен анализът на медийната реч, при който се коментира едновременното присъствие на евфемизмите и дисфемизмите като причина за израз на двупланово отношение към коментирания обект, а оттам и за появата на иронични внушения.

Изключително интересен и полезен е последният раздел на книгата, в който са включени три безспорно задълбочени интервюта на специалисти по полски, гръцки и руски медиен език (проф. д-р Войчех Кайтох, доц. д-р Илияна Генов-Пухалева и проф. д.ф.н. Алла Архангелская). Те коментират проучваните процеси от гледна точка на ситуацията в полските, руските и гръцките медии и дават възможност за съпоставки и откриване на общи тенденции.

Всъщност, прочитайки задълбочено книгата, човек стига до извода колко хубаво е, когато изследването намира своя автор. Към тази актуална тема би могъл да посегне всеки, но резултатите не биха били същите, защото професионалната подготовка на Андреана Ефтимова в няколко научни области ѝ е дала възможност да осмисли явленията както от гледна точка на лингвистиката, така и от гледна точка на медиазнанието, като прилага съвременните постижения на прагматиката, психолингвистиката, лингвокултурологията, стилистиката и по този начин постига задълбоченост, категоричност и убедителност в изводите.